

GAZİANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss>

Araştırma Makalesi • Research Article

Remzî Baba ve Âyîne-i İbret Adlı Eseri

Remzi Baba and His Work Ayine-i Ibret

Özkan UZ^{a*}

^a Dr.Öğr.Üyesi, Munzur Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Tunceli / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0001-9437-5986

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 29 Mayıs 2020

Kabul tarihi: 30 Haziran 2020

Anahtar Kelimeler:

Remzî Baba,

Âyîne-i İbret,

Klasik Türk Edebiyatı,

19. Yüzyıl,

İbret

ARTICLE INFO

Article History:

Received May 29, 2020

Accepted June 30, 2020

Keywords:

Remzi Baba,

Ayine-i Ibret,

Classical Turkish Literature,

19th Century,

Advice

ÖZ

Bu çalışmanın konusu, 19. yüzyıl Divan şairlerinden Remzî Baba ve Âyîne-i İbret adlı manzumesidir. Çalışmanın giriş bölümünde biyografik kaynaklarda hakkında çok fazla bilgi bulunmayan Remzî Baba'nın hayatı ve eserleri anlatılmıştır. Şairin eski yazılı üç eseri de matbudur. Çalışmamıza konu olan Âyîne-i İbret dışındaki diğer eserleri hakkında künye ve içerik bilgisi verilmiştir. Bu bölümün devamında, edebiyatımızda sıkça kullanılan öğüt, nasihat, ibret nitelikli eserlerden söz edilmiş ve klasik Türk edebiyatı sahasında Âyîne-i İbret ile içerik yönünden aynı türde yazılan manzumeler kısaca tanıtılmıştır. Manzumeler tanıtılırken konuyla ilgili yayınlar temel alınmıştır. Son bölümde ise Âyîne-i İbret'in şekil ve içerik incelemesi yapıldıktan sonra eserin transkripsiyonlu metni verilmiştir. Hacim olarak büyük sayılmasa da Remzî Baba'nın eserlerini Türk edebiyatına tanıtarak ve Âyîne-i İbret manzumesini araştırmacıların istifadesine sunarak ilim dünyasına katkı sağlamayı ümit ediyoruz.

ABSTRACT

The subject of this study is Remzî Baba and Âyîne-i İbret, one of the 19th century Divan poets. In the introduction part of the study, the life of Remzî Baba, which does not have much information about biographical sources, is briefly explained and information about his works has been given. The three old works of the poet are printed. Imprint and content information was given about his other works except Âyîne-i İbret which is subject of our study. In the continuation of this section, advice and exemplary works that are frequently used in our literature are mentioned and the verse written in terms of content with Âyîne-i İbret in the field of classical Turkish literature is briefly introduced. Publications on the subject were taken as basis when introducing the poems. In the last section, after the form and content analysis of Âyîne-i İbret, the transcriptional text of the work is given. We hope to contribute to the world of knowledge by introducing the works of Remzî Baba to Turkish literature, even though it does not have great works in volume, by presenting the verse of Âyîne-i İbret to the benefit of researchers.

* Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: ozkanuz@hotmail.com

EXTENDED ABSTRACT

Today, the view that all works belonging to the field of Classical Turkish Literature has surfaced and that there are no more unknown works left. However, as a result of the researches and publications made every day, the richness of our cultural treasury invalidates this view. It is very difficult to follow the traces of Ottoman culture and civilization, which spread over a wide geography. Although his name is included in any biographical source, we have many poets and writers that we cannot reach information about himself and his works. Remzî Baba is one of these poets. The subject of this study is Remzî Baba and Âyîne-i İbret, one of the 19th century Divan poets. After explaining information about Remzî Baba and his three works, his poem titled Âyîne-i İbret will be examined and his transcriptional text will be given. Remzî Baba is one of the 19th century divan poets and he is from Tabriz.

We obtain information about his life from the works of Mehmed Süreyya's Sicill-i Osmani and İbnü'l-Emin Mahmud Kemal's Son Asır Türk Şairleri. His funeral is in a private cemetery for Iranians at the Seyyid Ahmed Creek in Üsküdar.

The poet has three known works: Mecmûa-i Eş'âr, Hadikatü'l-Uşşâk and Âyîne-i İbret. Mecmûa-i Eş'âr: The work consists of 16 pages. It contains some of Remzî Baba's poems. This work, which was published in Istanbul in 1306/1889, contains the information that the author was the late Şeyh Remzî and the writer (replica) was Mehmed Ali. This work, printed in Mahmud Bey printing house, has many examples in libraries. The work consists of 13 verses, 11 of which were written for different purposes, 11 of which are historical poems.

Hadikatü'l-Uşşâk: İbnü'l-Emin stated that he heard that he had a poetic work with this name belonging to Remzî, but he did not see it. Mehmet Arslan, on the other hand, gives the information that the work was published in Istanbul in 1289/1872 in 24 pages. Hadikatü'l-Uşşâk, tells about the Kerbelâ Incident by referring to Hz. Hasan and Hz. Hüseyin. It is a verse piece of 601 couplets written in the form of the mesnevi verse. This work, printed in Camlı Han, has many copies (printed) in many libraries.

Âyîne-i İbret: This work, which is the subject of our study, is a verse of 91 couplets that complain about the world and learn from the events.

A "İbret", which is an Arabic word, comes from the root of "abr", which means "to pass, to exceed". In dictionaries, it is often said that "lesson from a bad event; strange, odd; moving from visible to invisible; looking outside the objects and events and trying to understand the wisdom in them; Taking lessons from events and making correct conclusions and acting accordingly". Although many works on the subject of advice have been written in our literature, the most known work, which has gained a reputation as the name of İbret-numa, is the work of Lâmiî Çelebi named İbret-numa. In this work, Lâmiî Çelebi wrote exemplary stories to celebrate the conquests of Sultan Süleyman. In our literature, there are many works similar to İbret-nümâ, consisting of stories with Sufî content, in which people self-discipline and emphasize that the world is a temporary place. Âyîne-i İbret is the same type of work similar to these works. This work, published in 1289/1872, has examples in many libraries. Âyîne-i İbret, is a poetic verse. In his work, Remzî Baba aims to hold the events in the world like a mirror and draw lessons from them. It emphasizes the mortality of this world to people, and the real virtue is to live upright in this world without being attracted by arrogance, authority, position and being defeated by the nafs. He tells how to be patient, steadfast in the face of incidents, by exemplifying that the prophets suffered unmatched suffering and eventually reached peace by giving examples with the element of telmih. In the work, advice is given by taking lessons from the lives of the prophet. Remzî Baba tells about the events he wants to message with sufistic elements such as zahid, wine and murshid. The preacher advises the zahids, who listen to what he says, to live a ascetic religion without showing off. According to him, it is not possible for the person who reads the Quran to be inclined to anything else, he would not even intend. The type of work is pend-nâme, nasihat-nâme; The shape is technically the shape of the verse. Muzâri'r bahrinin Mef'ÿlü f'Àeil'Àtü mef'Àeilü f'Àeilün written with the meter. The redif of the verse is "-havâsı var" and the rhyme is "-et". In our study, three works written by Remzî Baba, whose name is known, we have little information about, were introduced. Nevertheless, we have made explanations about Âyîne-i İbret, and we hope that his text will be presented to the benefit of the world of knowledge and that he will fill a gap in the field and contribute.

Giriş

Remzî Baba

19. yüzyıl divan şairlerinden Remzî Baba, Tebrizlidir. Hayatı hakkındaki bilgileri Mehmed Süreyya'nın *Sicill-i Osmânî* ve İbnü'l-Emin Mahmud Kemal'in *Son Asır Türk Şâirleri* eserlerinden edinmekteyiz. Mehmet Arslan'ın da İbnü'l-Emin'den naklettiği gibi Remzî Baba temel eğitimini Tebriz'de aldıktan sonra yirmi yaşlarında İstanbul'a gelir. İstanbul'da herhangi bir işte çalışmayan Remzî Baba burada dostlarının maddi destekleriyle geçinir. Bir müddet Arnavutluk hanedanından Cafer Paşa'nın kiraladığı evde oturmuştur. Bu ev, Aksaray semtinde Şekerci Sokağı civarında bir tütüncü dükkânının üstündedir. Bu ev, aynı zamanda bazı şairlerin toplandığı, edebî sohbetlerin yapıldığı bir mekândır (Arslan, 2015; İnal, 2002, s.1858).

Remzî Baba uzun süre bir han odasında, oda kirası ödemediği için ikamet etmiştir. Eski şeyhülislamlardan Hayderîzâde İbrahim Efendi'nin İbnü'l-Emin'e aktardığı bilgiye göre, o handa oturan Abdurrahman Efendi isminde mazul bir kadının Çerkes kölesine âşık olmuş, köle de bu durumu efendisine anlatmıştır. Bu durumdan hoşnut olmayan efendi, han sahibinden Remzî Baba'nın bu handan atılmasını ister. Fakat kira bedelini alamayan hancı bu durumdan hoşnut değildir. Kirasını almak ister. Abdurrahman Efendi de Remzî Baba'nın handan atılması şartıyla birikmiş kirayı hancıya öder. Böylece Baba handan kovulur. Bu olaydan oldukça etkilenen Remzî Baba, Abdurrahman Efendi'yi hicveden ve o günlerde dilden dile dolaşan bir manzume yazmıştır (İnal, 2002, s. 1859).

Rivayetlere göre, yaşı hayli ilerlemesine rağmen içkiye olan aşırı düşkünlüğü Remzî Baba'yı kimine göre Mekteb-i Tıbbiye'ye kimine göre de Yenibağçe'deki Gureba hastanesine düşürmüştür (İnal, 2002, s. 1859). Harâbâtî bir derviş olan Remzî Baba, Cemaziyelâhir 1306'da (Şubat 1889) bu hastanelerin birinde vefat etmiştir (Mehmed Süreyya, 1996, s. 1374). Cenazesi Edirnekapı mezarlığına defnedildiği söylense de İbnü'l-Emin'in şair Burhaneddin-i Belhî'den aldığı bilgiye istinaden Baba'nın cenazesi Üsküdar'daki Seyyid Ahmed Deresi'nde İranlılara özel bir mezarlıktadır (İnal, 2002, s. 1859).

Şair Deli Hikmet, Remzî Baba'nın mezar taşına yazılmak üzere aşağıdaki kıt'ayı kaleme almıştır:

“Bir düşün ey zâ'ir-i gâfil şu kabrin hâlini

Bir de altında yatan pîr-i belâ-perverdeyi

İhtiyarlık, hastalık, gurbette yokluk birleşip

Boğdular biçâre Remzî-i felâket-dideyi” (İnal, 2002, s. 1860).

Şairin bilinen üç eseri vardır:

1. *Mecmûa-i Eş'âr*: 16 sayfadan oluşan bu eser, Remzî Baba'nın bazı şiirlerini içermektedir. 1306/1889'da İstanbul'da basılan bu eserin üstünde müellifinin merhum Şeyh Remzî, nâşirinin ise Mehmed Ali olduğu bilgileri ile aşağıdaki beyit yer almaktadır:

“Benim mezârıma bakman hakâret ile ki ben

Egerçi mücrimim ammâ muhibb-i Mevlâyım” (İnal, 2002, s. 1860).

Mahmud Bey matbaasında basılan bu eserin birçok kütüphanede örneği vardır. İncelediğimiz eser¹ 1 Naat, 1 Medhiye (Sultan Abdülhamid'e), farklı amaçlarla yazılmış 11 tane de tarih manzumesi olmak üzere toplamda 13 manzumedan oluşmaktadır.

Hadikatü'l-Uşşâk: İbnü'l-Emin, Remzî'ye ait bu isimle manzum bir eserinin olduğunu işittiğini fakat görmediğini belirtmiştir (İnal, 2002, s. 1860). Mehmet Arslan ise bu bilgiye ek olarak eserin, 24 sayfa halinde İstanbul'da 1289/1872 yılında basıldığı bilgisini vermektedir (Arslan 2015).

“Muhammed Mustafâ'nın ber-güzîdesi

Aliyyü'l-Murtezâ'nın nûr-dîdesi

Fâtımatü'z-Zehrâ'nın nâz-perverdesi”²

sözleriyle başlayan *Hadikatü'l-Uşşâk*, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'i kastederek Kerbelâ Olayı'nı anlatır. Mesnevî nazım şekliyle yazılan 601 beyitlik manzum bir eserdir. Camlı Handa basılan bu eserin birçok kütüphanede (matbu) nüshası bulunmaktadır.

2. *Âyîne-i İbret*: Çalışmamızın konusu olan bu eser hakkında aşağıda ayrıntılı bilgi verilecektir.

İbret-nümâ ve Âyîne-i İbret

Arapça bir kelime olan “ibret”, “geçmek, aşmak” anlamlarına gelen “abr” kökünden gelmektedir. Sözlüklerde genellikle “ kötü bir olaydan alınan ders; acayip, tuhaf; görünenden görünmeyene geçmek; nesnelere ve olayların dışına bakıp onlardaki hikmeti anlamaya çalışmak; olaylardan ders alıp doğru sonuçlar çıkarmak ve buna göre davranmak” anlamlarıyla yer almaktadır (Uludağ, 2000, s. 367).

Edebiyatımızda ibret konulu birçok eser yazılmış olmasıyla birlikte *İbret-nümâ* adıyla neredeyse bir türün adı olabilecek üne kavuşan en bilinen eser Lâmiî Çelebi'nin *İbret-nümâ* adlı eseridir. Lâmiî Çelebi bu eserinde Sultan Süleyman'ın fetihlerini kutlamak amacıyla ibret verici hikâyeler kaleme almıştır (Kut, 2000, s. 370).

Edebiyatımızda tasavvuf içerikli, insanın kendini terbiye ettiği, dünyanın gelip geçici bir yer olduğu vurgusu yapan hikâyelerden oluşan *İbret-nümâ*'ya benzer birçok eser vardır. Attâr'ın *İlâhî-nâme* adlı eserinden seçilen 101 hikâyeyi Türkçeye çevirip “ibret” başlığını eklemek suretiyle her hikâyeye bir nasihat ekleyen Şemseddîn-i Sivâsî'nin *İbret-nümâ* adlı eseri³, ölüm karşısında insanın duruşu ve dünyanın faniliğini anlatarak ders veren Germiyanlı Yetîmî'nin *İbret-nâmesi*⁴, yine benzer konuyu ahlak kuralları ve insan ilişkileri çerçevesinde değerlendirip olayları ayet ve hadislerle destekleyen Bursalı Muhyiddîn Halîfe'nin *İbret-nâme*'si⁵, aynı şekilde kaleme alınan ve olayları yine ayet ve hadislerle destekleyen Şeyh Eşref Bin Ahmed'in *İbret-nâme*'si⁶ bu eserlerin başlıcalarındandır.

İbret-nâme ismini taşımasa da Remzî Baba'nın *Âyîne-i İbret* adlı eseri dünyadan şikâyet eden, yaşanmış olaylardan ders çıkararak nasihatlerde bulunan 91 beyitlik bir manzumedir. 1289/1872'de basılan eserin birçok kütüphanede örneği mevcuttur. Çalışmamız için temin

¹ Şeyh Remzî, *Mecmua-i Eş'âr*, Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege Koleksiyonu, 0116798 Demirbaş numaralı, 8724 SÖ 1306 Yer Numarasıyla kayıtlı eser.

² Şeyh Remzî, *Hadikatü'l-Uşşâk*, Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege Koleksiyonu, 0111596 Demirbaş numaralı, 4595 SÖ 1289 Yer Numarasıyla kayıtlı eser.

³ Şemseddîn-i Sivâsî'nin *İbret-Nümâ*'sı için (Bkz. Çöm, 2008).

⁴ Germiyanlı Yetîmî'nin *İbret-nâme*'si için (Bkz. Kaplan-Kalsın, 2009; Güler, 2010).

⁵ Bursevî Muhyiddîn Halîfe'nin *İbret-nâme*'si için (Bkz. Doğan, 2011).

⁶ Şeyh Eşref Bin Ahmed'in *İbret-nâme*'si için (Bkz. Demir, 2003).

ettiğimiz eser, Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege Koleksiyonu Bölümü'nde bulunmaktadır. Eserin künyesi şöyledir:

Demirbaş: 0107369
 Yer Numarası: 941 SÖ 1872
 Kopya/Cilt: k.1
 Yayın Bilgisi: 1872
 Fiziksel Nitelik: 12 s.; 18 cm

Bu çalışma hazırlanırken eksik veya yanlış yazıldığı öngörülen yazımlar [] işareti içerisinde düzeltilmiştir. Şairin İranlı oluşu da göz önünde bulundurulduğunda kimi yerde arkaik Farsça kelime kullandığı görülmektedir. Bu durumdan kaynaklanan, metinde okunamayan yerlerde ise ____ işareti kullanılmış ve bu husus dipnotlarda belirtilmiştir. Transkripsiyonlu metin hazırlanırken, eski yazılı metin gözetilerek sayfa numaraları verilmiştir.

Âyîne-i İbret, öğüt niteliği taşıyan bir manzumedir. Eserin türü pend-nâme, nasihat-nâme; şekli ise teknik açıdan kaside nazım şeklini taşımaktadır. Muzâri' bahrinin Mefâyîlü fÂeilÂtü mefÂeilü fÂeilün vezniyle yazılmıştır. Manzumenin redifi “hevÂsı var”, kafiyesi ise “-et” şeklindedir.

Remzî Baba eserinde dünyada yaşanan olayları bir ayna gibi kendine tutup bunlardan ders çıkarmayı amaçlamaktadır. İnsanlara bu dünyanın faniliğini, asıl erdemin ise bu dünyada kibre, makam-mevkinin cezbesine kapılmadan ve nefse yenilmeden dik durup yaşamak olduğunu vurgular. Elem verici olaylar karşısında sabırlı, metanetli olmayı, peygamberlerin de birçok eziyet çekip sonunda huzura erdiklerini telmih unsuruyla örneklenirerek anlatır. Eserde peygamberlerin hayatlarından dersler çıkararak öğütler verilir.

Remzî Baba mesaj vermek istediği olayları zahid, şarap, mürşid gibi tasavvufi unsurlarla anlatır. Vaiz efendinin dediklerine kulak kabartan zahidlere gösteriştan uzak, münzevi bir dinî hayatı telkin eder. Ona göre, Kur'an okuyan kişinin başka hiçbir şeye meyletmesi mümkün değildir, buna niyeti bile olmaz.

Her ne kadar Tebrizli olsa da Remzî şiirlerinde Farsçadan çok Azerbaycan Türkçesini kullanmıştır. Bu da şiirlerin akıcılığını ve anlaşılabilirliğini daha da arttırmış, didaktik şiirin güttüğü amaca ulaşmıştır.

Sonuç

Günümüzde Klasik Türk edebiyatı alanına ait eserlerin tümünün gün yüzüne çıktığı, artık bilinmedik eser kalmadığı görüşü hâkimdir. Fakat her geçen gün yapılan araştırmalar, yayınlar sonucunda kültür hazinemizin zenginliği bu görüşü geçersiz kılmaktadır. Geniş coğrafyaya yayılan Osmanlı kültür ve medeniyetinin izlerini takip etmek oldukça zordur. Adı birkaç biyografik kaynaktan yer alsada kendisi ve eserleri hakkında bilgiye ulaşamadığımız çok sayıda şair ve yazar bulunmaktadır. Remzî Baba da bu şairlerden biridir.

19. yüzyılda yaşamış olmasına rağmen, kendi ve eserleri hakkında fazla bilgiye sahip olmadığımız Remzî, aslen İranlı (Tebrizli), harabâti bir şairdir. Tarih manzumesi ağırlıklı seçkilerinden oluşan *Mecmûa-i Eş'âr*, Kербela olayını anlatan *Hadikatü'l-Uşşâk* ve çalışmamızın konusu olan *Âyîne-i İbret* adlı üç eseri bilinmektedir. Edindiğimiz bilgilere göre bu üç eseri dışında eseri bulunmayan Remzî'nin ömrü maişet derdiyle geçmiştir. Fakat buna rağmen dünya karşısında duruşu rindane ve müttakidir.

91 beyitlik bir manzume olan *Âyîne-i İbret*, okuyucuya bu dünyanın faniliğini, makam-mevkinin geçiciliğini, ebedî olanın aslında diğer dünya olduğunu vurgulayan ibret verici,

didaktik bir eserdir. Türk-İslam kültürünün dünyevî olan heveslere karşı tutumunu çok iyi yansıtan eserin, nasihatleri verirken dilindeki akıcılık ve samimiyet sayesinde okuyucuyu sıkmayan bir havası vardır.

Bu çalışmada, elde çok az bilgi olan Remzî Baba ve yazmış olduğu üç eser hakkında bilgi verilerek *Âyîne-i İbret* eseri ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Böylelikle *Âyîne-i İbret adlı* didaktik eserin metni ilim dünyasının istifadesine sunulmuştur. Alanda küçük de olsa bir boşluğu doldurarak katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Metin

1

Remzî Baba dünyâ-yı âaddârîñ vü çarò-ı sitem-kârîñ mekr ü mekâid ü ölâf-ı âübÿtuna dâ'ir bi't-tanôim "Âyîne-i èlbret" tesmiyye eylediği eâer-i maèârif-güsterleridir.

2

Âyîne-i èlbret

Bismillaóirraómanirraóim

Mefèylü fÀeilÀtü mefÀèilü fÀeilün

- 1) Dünyâda herkesin ki riyâset hevâsı var
Câh u celâl ü devlet ü şevket hevâsı var
- 2) Bî-şübhe yâ cünÿndur o yâ ser-òoş-ı àurÿr
Yâ aâl-ı fiüratda òabââet hevâsı var
- 3) Maâlÿb-ı nefis ü şehvet ü maârÿr-ı mülk ü mâl
Olmaz meger o kes ki êalâlet hevâsı var
- 4) Ey dil firîb-i óaşmet-i dünyâya uyma kim
Güm-râh olur o kimse ki óaşmet hevâsı var
- 5) Vallâhi bir èacÿze-i âaddâredir bu kim
Ehl-i muóabbet ile èadâvet hevâsı var

3

- 6) Bir nev-èarÿsdur bu ki her bir daúúada
Yüz şevher öldürür yine ülfet hevâsı var
- 7) Bir gürk-i âÿsfend-nümâdır ki muttaâil
Òÿn-ı òalâÿyú içmege èâdet hevâsı var
- 8) Bir cife-i kesife-i kendidedir müdâm

Ehl-i meşÀma býyı kesÀfet hevÀsı var

- 9) Bir cisrdir ki ehl-i èubýr ıòùirÀbdan
Ùayy-ı mesÀfet itmege sürèat hevÀsı var
- 10) Úaãd-ı tevaúúuf eyleme ey reh-revî-i beúÀ
Bir [Bu] kÀrvÀn-serÀda ki rıólet hevÀsı var
- 11) Olma esir-i dÀne ki bu dehr-i dil-firîb
Bir dÀm-gÀhdır ki meşauúat hevÀsı var
- 12) Küncinde renc-i fÀdiş ü nýşında niş-fÀş
Görmez meger o göz ki baàret hevÀsı var
- 13) Aldanma zînetine ki bu perre ZÀl-ı zîşt
Maóbýb-manôar olsa ne zînet hevÀsı var
- 14) Şeh-mÀr egerçi òoş-òau u òoş-òÀldir veli
Nişin yiyen bilür ne helÀket hevÀsı var
- 4**
- 15) Şemèin güzel şueÀei var ammÀ şerÀresin
PervÀneler bilür ki ne óurúat hevÀsı var
- 16) ElmÀs bu tele'lü ü berú u şekve ile
Semende gör ne sýziş ü hiddet hevÀsı var
- 17) Gül-berg bu leùÀfet ü reng ile òÀrının
Gül-çine gör ne úadar merÀret hevÀsı var
- 18) Óanzalde hinduvÀnedir ama siriştiniñ
Zauúým ü zaèanbýd ile şirket hevÀsı var
- 19) Yüz nauş-ı òoş eger ura tÀrina èankebýt
Bir dÀmdır zebÀbe ne ãanèat hevÀsı var
- 20) äayyÀd dÀma ger saça yüz dÀne maùlabı
äayd-ı ùuyýrdur ne seòÀvet hevÀsı var

21) Hindy ki rAh-ı fıle atar nArgıl-i hind
Úaadı şikArđır ne einAyet hevAsı var

22) Úur'An eger ouur dige-An olmaya niyeti
Tesdir-i uayrdır ne tilAvet hevAsı var

23) Ya fil ya meges ki duşer dAma maúãydı
Taóáıl-i uuemedir ne seyAóat hevAsı var

5

24) Zühd [ü] riyAya baúma ki manøyrı zAhidin
Óor u uuãyrdur ne eibAdet hevAsı var

25) ÚAêi ki óaúú nA-óaúú ü nA-óaúú óaú ider
Rüşvet esíridir ne şeríeat hevAsı var

26) VÁèiô ki éayb-ı şAhid ü menè-i şarAb ider
Úavline virme gýş ki bidèat hevAsı var

27) NÁãıó ki terk-i éaşúa naãíóat virür müdAm
Maèöyr uut anı ki sefAhat hevAsı var

28) Úalb-i úasiyy-i zAhid ü esrAr-ı mey-fürşş
Sengin sebý ile ne refAúat hevAsı var

29) Mesned-nişín-i medrese vü ders-i éaşú-ı yAr
Deyüben firişte ile ne ülfet hevAsı var

30) Efèi-i zümrüd Ayíne òançer maóAlldir
ÓuffAşın AfitAba ne nisbet hevAsı var

31) Ab ile imtizAc idemez Ateş ey óakım
Zıddeyniñ ictimAèa ne úudret hevAsı var

32) Şemèin kemAl-i óüsnini pervAne derk ider
Bülbül bilür gülin ne uarAvet hevAsı var

6

33) Üyüi ki úýt-ı şeker-i BengAledür bilür
Miãri nebAtınıñ ne óalAvet hevAsı var

34) Herkes mükerrer öpse lebi yArđan bilür
Úand-i mükerrerin ne leuAfet hevAsı var

35) Leylâ siyâh-çerdedir ama cemâlini
Mecnÿn gözinde gör ne melâóat hevâsı var

36) Mest-i şarâb-ı meclis-i lâhÿt olan bilür
Öevú ehliniñ cihânda ne eîşret hevâsı var

37) Sâuí bahâr gitdi getür câm-ı lâle-gÿn
Ol bâdeden ki bÿy-ı maóabbet hevâsı var

38) Ol bâdeden ki zeng-i êalâlet-zed[e] ider
Meczÿb-ı râh-ı eâşúa hidâyet hevâsı var

39) Ol bâdeden ki ger düşe deryâya úaüresi
Mâhîsi mâha evc-i saèâdet hevâsı var

40) Ol bâdeden ki ger düşe âaórâya cilvesi
Toprauí laèle dönse liyâúat hevâsı var

41) Ol bâdeden ki ger içe bir cürèasın zübâb
Üâvÿs-ı earşa lâf-ı şerâfet hevâsı var

7

42) Ol bâdeden ki her kim ezel günde itdi nÿş
Maóbyb-ı maèeví ile vuâlat hevâsı var

43) Eyle òarâb u mestile sâuí beni ki ben
Hüşyâr o vaút olam ki úyâmet hevâsı var

44) Muürrib oturma sâz ü nevâz it ki muótesib
Mest-i àurÿrdur mey-i àaflet hevâsı var

45) Ur çeng çenge kef defe úoyma sipâh-ı àam
Alsun göñül evini ki àâret hevâsı var

46) Zâhid àarâbetiñ yere çou dökme başını
Bu ùâèatiñ muóâll icâbet hevâsı var

47) Ol dâneler ki rişte-i tezvîre dâmdır
Küfrinde firúa firúa şehâdet hevâsı var

48) Ben mest-i câm-ı eâşúam u maómÿr-ı çesm-i yâr
Başımda neşée-yi mey-i vaódet hevâsı var

49) Sen mest-i şevú-i cennet ü dídÂr-ı óýrsın
èAşúıñ mecÂzdır ne óaúúúat hevÂsı var

50) Ey pír-i sÂl-òurde ne çün ùıfl-ı òýrd-sÂl
PírÂne-ser başında cehÂlet hevÂsı var

8

51) Geçdi bahÂr-ı èömr ü yetişdi òazÂn-ı mevt
Sende henüz kesb-i maèişet hevÂsı var

52) äarf-ı úabÂyió eyleme naúd-i óayÂtı kim
Bu mÂyenin èulüvv-i ticÂret hevÂsı var

53) RindÂne gel meùÂemı sevdÂ-yı èaşúa vir
Ben òAsirem ger anda òasÂret hevÂsı var

54) DestÂr ü delúi at der-i deyr-i muàÂna git
Pír-i ùarúú bul ki delÂlet hevÂsı var

55) Evvel àubÂr-ı kyyına ryy-ı niyÂz úoy
VÂngeh gir ol óaríme ki óürmet hevÂsı var

56) Ur dÂmenine çeng-i tedellük òulÿã ile
ÍohÂr-ı óÂcet it ki icÂbet hevÂsı var

57) Ol pír gösterir saña rÂh-ı óaúúúati
Git gerçi evvelinde riyÂøet hevÂsı var

58) At òÂnúÂhı kyy-ı òarÂbÂta úoy úadem
Gir silk-i faúre gör nice rÂóat hevÂsı var

59) Terk it samÿr u aúlası geç òýrd òÂbdan
Gör terk-i leõõetinde ne leõõet hevÂsı var

9

60) Kes òalúdan èalÂúa-yı úlfet mücerred ol
Gör künc-i vaódetiñ ne selÂmet hevÂsı var

61) Kesb-i kemÂl-i óÂl ile èayn-ı óaúúúat ol
At cenbeyi mecÂzi ki áúúlet hevÂsı var

62) Ur püşt-pÂy devlet [ü] dünyÂya ey óaríã
Gör faúr u fÂúaniñ ne ferÂaat hevÂsı var

63) Sîmurâ-ı kÿh-ı ÚÂf da èuzlet-güzín iken
Gör òÃã u èÀm⁷ içinde ne şöhret hevÀsı var

64) Murâ-i HümÀ ki sÂyesi devlet-medÂrdır
Bir müşt-i üstüðÀna úanÀeat hevÀsı var

65) Sen şÀh-bÀz-ı úudsi-yi èarş ÀşiyÀnesin
CevlÀn-gehin nihÀyet-i rifèat hevÀsı var

66) Olma esír-i teng-úafes-i bÂl-i himmet aç
Uç bÂr-gÀh-ı úudse ki vüsèat hevÀsı var

67) Seyr-i maúÀm-ı rÿó ile nÿr-ı mücessem ol
At bu úılsım-ı cismi ki ôulmet hevÀsı var

68) Úayy-ı merÀtib-i ceberÿt it óicÀbı giç
Yet kÿy-ı kibriyÀya ki vaódet hevÀsı var

10

69) Gör nerdedir yirin nere itmişsin iètibÂr
Àh u dirià sende ne àafler hevÀsı var

70) Zinhâr düşme dÀne-firib ile dâma kim
___henüz nedâmet hevÀsı var⁸

71) KÂmına úâlib olma ki bu ejdehÀ-yı dehr
Óalúı hemişe kâmina daèvet hevÀsı var

72) Şerrinden el-óazer ki bu şibr-i gâzâl-çeşm
Ser-pençe òÿn-ı òalú ile âibgat hevÀsı var

73) Mekrinden emin olma ki bu çarò-ı sifle-cÿy
Erbâb-ı dâniş ile òuâÿmet hevÀsı var

74) Nâ-dâni èizz ü câh ile mesrÿr ider velî
Fazl u feúânet ehline ôillet hevÀsı var

⁷ Arap harfli metinde èavÀm şeklinde yazılmıştır

⁸ Boş bırakılan yerler okunamamıştır.

75)Bağ enbiyâ gürühına gör bu maèÀniden
Ol cÀnlara ne deñlü siyâset hevÀsı var

76)Minşâre çekdirüp Zekerıyyâyı doymayup
YaóyÀ şanıni ùaşında rü'yet hevÀsı var

77)Şıs[t] u Şuèayb u Yûşaè u Nûnı helÀk idüp
Óızúl içün funûn-ı muâibet hevÀsı var

11

78)èlsÀya cevr-i dÀr ü Òalile cefâ-yı nâr
Eyyÿb-ı zÀra kirm ile kürbet hevÀsı var

79)DeryÀda Yÿnusu ki idüp ùuèeme-i neheng
Geh Nûóa mevc-i âb ile vaóşet hevÀsı var

80)Geh Yÿsufı muşayyed idüp şaèr-ı çâhda
Yaèkyba hecri ile melâlet hevÀsı var

81)VÀ-óasretÀ ki Aómed ü aãóÀb u Àlına
Bu kâfiriñ ne buàø èadâvet hevÀsı var

82)äiddiúa semm-i úÀtil ü FÀryúa tîa-ı kîn
èOâmÀna zaóm u Óaydara êarbet hevÀsı var

83)Zehr ile eyledi cigeri müctebÀ-yı çāk
Òulş-ı Óüseyne tiğ-i şehâdet hevÀsı var

84)Git KerbelÀya seyr eyle şavm-i Yezide gör
Ál-i Resül için ne óaúâret hevÀsı var

85)Òÿn Diclesinde àavúa urur şeh-süvÀr-ı dîn
Lebde èaúaş cigerde óarÀret hevÀsı var

86)SÀúi-i Kevâer oalını menè itdi Àbdan
İbn-i Ziyâd'a baú ne úasÀvet hevÀsı var

12

87)Tîr ile itdi óúrmle sîr-âb-ı asàarı
Ol ùiflîñ ey èaceb ne cinâyet hevÀsı var

88)Kesdi Óüseyni èùr tek etdi esîr-i ŞÀm
Şîmr-i şerîre baú ne şekâvet hevÀsı var

89)Ôulm âteşine yaqđdılar ol óayme-gÀhı kim
èArş-ı berîne daèvÀ-yı rifèat hevÀsı var

90)Kaùè itdiler ùnÀbını bir òargehiñ ki fâş
Òalvet-serÀ-yı Úudüsde hürmet hevÀsı var

91)İt muòtaâar bu kıããa-i can-sÿzı “RemzlyÀ”
Kim şeróinüñ muóiblere miónet hevÀsı var

Vallâhü'l-müsteèân

Fuãaóâ-yı şuearâ-yı zamânededen [Remzî Baba] nâm şâeir-i sâóir-i mü'eââiriñ bi't-tanôim (Áÿine-i èîbret) tesmiyye eylediği işbu eâer-i maèârif-güster-i óaúúate şâyân-ı müüâlaèa bulunduğundan ùabè u neşriyle maèryz-ı naôar-gâh-ı temyîz-i iktinâh-ı erbâb-ı intibâh edildi.

Sene 1289

Kaynakça

- Alparılan, A. (1981). İbretnümâ. *Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi devirler / isimler / eserler / terimler*, 4. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Arılan, M. (11.02.2015). “Remzî, Remzî Baba”. *Türk edebiyatı isimler sözlüğü*, (E. T: 03.05.2020), <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/remzi-remzi-baba-tebrizli>
- Çöm, E. (2008). Şemseddîn-i Sivâsî'nin İbret-Nümâ adlı mesnevisi. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 24, 127-163.
- Demir, E. (2003). *Şeyh Eşref Bin Ahmed'in İbret-nâme isimli mesnevisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Develliođlu, F. (2002). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Doğan, R. (2011). *Bursevî Muhyiddîn Halife'nin İbretnâme'si: inceleme-metin* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Güler, K. (2010). Germiyanlı Yetîmî ve İbret-nâmesi-Zeyl. *Turkish Studies*, 5(2), 1012-1032. Doi: 10.7827/TurkishStudies.1265.
- İnal, İbnü'l-Emin Mahmud Kemal. (2002). *Son asır Türk şâirleri*. (Haz. İbrahim Baştuğ). Ankara: AKMB Yay., IV, 1858-1868.

- Kaplan, M. Ve Kalsın, Ş. (2009). Germiyanlı Yetimî ve İbret-nâmesi. *Turkish Studies*, 4(2), 672-689. Doi: 10.7827/TurkishStudies.644.
- Kut, G. (2000). İbret-nâme. *TDV İslam ansiklopedisi*. 21. 370-371. İstanbul.
- Mehmed Süreyya. (1996). *Sicill-i Osmânî*. (haz. Nuri Akbayar). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 4, 1374.
- Mütercim Âsım. (2000). *Burhân-ı Katı*. (Haz. M. Öztürk-D. Örs). Ankara: TDK Yayınları.
- Remzî Baba, *Âyîne-i İbret*. Atatürk Üniversitesi Merkez Ktp. Seyfettin Özege Koleksiyonu, Demirbaş numarası: 0107369, Yer Numarası 941 SÖ 1872.
- Şeyh Remzî, *Mecmua-i Eş'âr*. Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege Koleksiyonu, Demirbaş numarası: 0116798, Yer Numarası: 8724 SÖ 1306.
- Şeyh Remzî, *Hadikatü'l-Uşşâk*. Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Seyfettin Özege Koleksiyonu, Demirbaş numarası: 0111596, Yer Numarası: 4595 SÖ 1289.
- Uludağ, S. (2000). İbret. *TDV İslam ansiklopedisi*. 21, 367-368. İstanbul.

Âyîne-i İbret

